

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAMANGAN TO'QIMACHILIK SANOATI INSTITUTI

“Tasdiqlandi”
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
 J.S. Ergashev
2024 yil “26” *avgust*

**TOLALI MATERIALLARNI QURITISH VA NAMLASH FANINING
ISHCHI O'QUV DASTURI
(sirtqi)**

Bilim sohalar: 720 000 – Ishlab chiqarish-texnik soxa

Ta'lim yo'nalishlari: 60721300 – Tabiiy tolalarni dastlabki ishlash
texnologiyasi (xomashyo va jarayon turlari
bo'yicha)

Umumiy o'quv soati –120 soat

Shu jumladan:

Ma'ruza – 8 soat (6-semestr)

Amaliy mashg'ulot-6 soat (6-semestr)

Tajriba mashg'ulotlar – 6 soat (6-semestr)

Mustaqil ta'lim soati – 100-soat (6-semestr)

Fanning ishchi o'quv dasturi Namangan to'qimachilik sanoati instituti Kengashining 2024 yil "26" avgust dagi 1-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan "Tolali materiallarni quritish va namlash" fani dasturi asosida tayyorlangan.

Fanning ishchi o'quv dasturi Namangan to'qimachilik sanoati instituti Kengashining 2024 yil "26" avgust dagi 1-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

Fanning ishchi o'quv dasturi Namangan to'qimachilik sanoati institutida ishlab chiqildi.

Tuzuvchi:

R.Muradov

"To'qimachilik tolalari muhandisligi" kafedrası
t.f.d.professori

M.Salomova

"To'qimachilik tolalari muhandisligi" kafedrası
PhD assistenti

Taqrizchilar:

I.Tursunov-

Namangan to'qimachilik sanoati instituti "To'qimachilik tolalari muhandisligi" kafedrası PhD. katta o'qituvchi.

O.Xolmirzayev

"Namangan paxta teks" MCHJ klasteri direktori

Namangan to'qimachilik sanoati instituti "To'qimachilik mashinalari" fakultet dekani:

2024 yil "24" avgust

 prof. O.Sh.Sarimsakov
(imzo)

Namangan to'qimachilik sanoati instituti "To'qimachilik tolalari muhandisligi" kafedra mudiri

2024 yil "23" avgust

 dots. X.Sharipov
(imzo)

1. O'quv fanining maqsadi va vazifasi

Fanning o'qitishdan maqsad – Paxta tozalash korxonalaridagi qo'llaniladigan tolali materiallarni quritish va namlashdagi turli uskunalar turlari, tuzilishi, ishlatilish ko'lami, hisoblash asoslari va ularni muayyan sharoitlarga mos holda tanlash usullari bo'yicha yo'nalish profiliga mos bilimlar darajasi bilan ta'minlashdir.

Fanning vazifasi – talabani ushbu fan bo'yicha olgan nazariy va amaliy bilimlarini kurs loyihasi va bitiruv ishlarini bajarish bilan real sharoitga qo'llash bo'yicha ko'nikmalar hosil qilishdir.

2. Ma'ruza mashg'ulotlari

1-jadval

№	Ma'ruzalar mavzulari	Dars soatlari hajmi
1.	Tirik pillani jonsizlantirish va ho'l pillani quritish	2
2.	Tolali materiallarni quritish va namlash fanining mazmuni, predmeti va metodi. Tolali materiallarning namligi va ularga qo'yiladigan talablar.	2
3.	Nam havoning quritish agenti sifatidagi xususiyatlari	2
4.	Paxtani quritish ob'ekti sifatida o'rganish	2
Jami		8 soat

Ma'ruza mashg'ulotlari multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada akademik guruhlar oqimi uchun o'tiladi.

3. Amaliy mashg'ulotlari

3-jadval

№	Laboratoriya mashg'ulotlari mavzulari	Dars soatlari hajmi
1.	Tirik va quruq pillani namligini aniqlash	2
2.	Nam havoning I-d diagrammada asosiy ko'rsatkichlarini o'rganish	2
3.	Quritish uskunasining issiqlik hisobini analitik usulida hisoblash	2
Jami		6

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar

faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

4. Laboratoriya mashg'ulotlar

4-jadval

№	Laboratoriya mashg'ulotlari mavzulari	Dars soatlari hajmi
1.	Pillani quritish jihozlari va vositalari	2
2.	Nam havo ko'rsatkichlarini hisoblash va o'lchash.*	2
3.	Paxta va uni komponentlari o'rtasida namlikni taqsimlanishini aniqlash.	2
	Jami	6

4. Mustaqil ta'lim

Mustaqil ta'lim talabalarning o'qitilayotgan fan bo'yicha bilimlarini chuqurlashtirishga qaratilgan

4-jadval

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Dars soatlari hajmi
1.	Paxtani dastlabki ishlash texnologik jarayonlarining umumiy majmuasida tolali materiallarni quritish va namlash uskunalari tuzilishini o'rganish.	6
2.	Paxta tozalash korxanalarida paxta xomashyosini quritish va saqlash texnologiyasini o'rganish	6
3.	Zamonaviy quritish uskunalarni tanlash, unga sarf qilinadigan elektr energiyasini, kerakli havo miqdorini va issiqlik hisobini aniqlashning usullarini o'rganish**	6
4.	Paxta xomashyosini quritishga tayyorlash va quritish usullarini zamonaviy texnologiyasini o'rganish	6
5.	Quritgichning issiqlik hisobi va material tenglamasini tuzishni o'rganish	6
6.	Chet el paxtani quritish texnika va texnologiyasini o'rganish	6
7.	Quritish barabanlarida paxtani bir tekisda taqsimlanish yo'llarini	6

	o'rganish	
8.	Quritish barabanida paxtani quritishga ta'sir qiladigan omillarni o'rganish	6
9.	Quritish-tozalash sexlari va undagi o'txonalarni vazifasi	10
10.	Paxta xomashyosi va tolani namlashni texnik-texnologiyasi	10
11.	Paxtani quritish barabanlari konstruktsiyasi va ishlashi	8
12.	Paxtani quritish bilan mayda iflosliklardan tozalovchi barabanli quritgichlarning konstruktsiyasi va ishlashi	8
13.	Quritish barabanlarini paxta bilan ta'minlash	8
14.	Barabanning asosiy ko'rsatkichlari va unda paxta xarakati	8
	Jami	

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referat tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

5. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar): **Fanni o'zlashtirish natijasida talaba bilish kerak:**

Fan bo'yicha talabalarning tasavvur, bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yidagi talablar qo'yiladi. Talaba:

- nam havoning asosiy ko'rsatkichlari va uni holatlarini o'zgarish jarayoni;
- tolali materiallarni quritish va namlashning ob'ekti;
- quritish va namlash uskunalari texnologiyasi;
- tolali materiallarni quritish va namlash jarayoni *haqida tasavvurga ega bo'lishi*;

tolali materiallarni namligini aniqlash usullarini;

quritish uskunalari va ularni issiqlik hisobini;

quritish va tolani namlash texnika va texnologiyasini ishlatishni;

quritish va tolani namlash uskunalari tuzilishi va ish rejimlarini aniq sharoitlar uchun ratsional ko'rsatkichlarni tanlash va samaradorligini oshirishni *bilishi va ulardan foydalana olishi*;

tolali materiallarni quritish va namlash uskunalari aniq texnik sharoitlar uchun texnik va iqtisodiy asoslangan holda tanlash;

quritish va namlash uskunalari optimal ish rejimlarini tanlash va belgilash;

quritish va namlash uskunalari texnologik jarayonda ishlayotgan boshqa uskunalar bilan birgalikda uzluksiz ishlatish bo'yicha **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.**

6. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- laboratoriya mashg'otlari;
- interfaol keys-stadilar;
- kichik guruhlarda ishlash;
- taqdimotlar qilish;
- jamoa bo'lib ishlash;
- video materiallari tayyorlash;
- individual ishlash.
- virtual reallik;
- gamifikatsiya;
- mobil platforma;
- courselab;
- java script;
- autoplay

7. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarini to'liq o'zlashtirish, fan yuzasidan mustaqil fikrlay olish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazoratga loyiha bo'yicha topshirish.

8. "To'qimachilik mahsulotlari texnologiyasi va jihozlari" fanidan talabalar bilimni baholash va nazorat qilish me'zonlari.

Baholash usullari	Expres testlar, yozma ishlar, og'zaki so'rov, taqdimotlar.
Baholash mezonlari	5 "a'lo" talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – "90-100 % (5)" (a'lo) baho;
	4 "yaxshi" talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – "70-89 % (4)" (yaxshi) baho;
	3 "qoniqarli" talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – "60-69 % (3)" (qoniqarli) baho;

2 “qoniqarsiz”

talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas, deb topilganda – “60 % dan kam (2)” (qoniqarsiz) baho.

	Baholash turlari		O'tkazish vaqti
Baholash mezonlari	Joriy nazorat;		
	Labaratoriya va amaliy mashg'ulotlardagi faolligi, topshiriqlarni muntazam ravishda tayorlashi		Semestr davomida
	Labaratoriya va amaliy mashg'ulot topshiriqlarini o'z vaqtida sifatli bajarilishi.		
	Amaliy va labaratoriya mashg'ulotlarda faolligi savollarga to'g'ri javob bergaligi topshiriqlarni yaxshi ximoya qilganligi uchun.		
	Mustaqil ta'lim, labaratoriya va amaliy mashg'ulot topshiriqlarini o'z vaqtida sifatli bajarilishi		
Baholash mezonlari	Oraliq nazorat		
	1-oraliq nazorat yozma ish, og'zaki so'rov, yoki test usulida o'tkaziladi (ma'ruza o'qituvchisi tomonidan o'tkaziladi)		8-hafta
	2-oraliq nazorat yozma ish, og'zaki so'rov, yoki test usulida o'tkaziladi (ma'ruza o'qituvchisi tomonidan o'tkaziladi)		15-hafta
	Mustaqil talim topshiriqlarini o'z vaqtida bajarilishi		
Baholash mezonlari	Yakuniy nazorat (yozma ish, test yoki og'zaki)		16-hafta
	Jami;		

Foydalanilgan adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar:

1. Zikriyoyev E.Z. Paxtani dastlabki qayta ishlash. o'quv qo'llanma. Mehnat, 2002. 290 bet.
2. Parpiyev A. va boshqalar "Paxtani dastlabki ishlash texnologiyasi va jihozlari". Darslik, Toshkent, 2021.
3. F.B.Omonov. Paxtani dastlabki ishlash bo'yicha spravochnik (ma'lumotnoma). Voris, 2008. - 413 bet.
4. A.Parpiyev, M.Axmatov, M.Mo'minov, A.Usmonqulov. Paxta xomashyosini quritish. Darslik. T.: Cho'lpon, 2009. 192 bet.
5. M.A Babadjanov. "Texnologik jarayonlarni loyihalash". Darslik. Cho'lpon, 2009 y. 182 bet.
6. Paxtasanoat ilmiy markazi. Paxtani qayta ishlashning muvofiqlashtirilgan texnologiyasi. O'quv qo'llanma 2019 y.

Qo'shimcha adabiyotlar

7. GM.Jabborov, T.U.Atametov, A.X.Xamidov "Chigitli paxtani qayta ishlash texnologiyasi". Darslik, T.: O'qituvchi, 1987. - 400 bet.
8. Xodjiyev M. Salimov A. "Tola sifatini aniqlash". o'quv qo'llanma. Toshkent, "Turon-Iqbol", 2006, - 175 b.
9. T.Tillayev, M.A.Gapparova, M.M.Ochilov "Paxtani dastlabki ishlash texnologiyasi va jihozlari" fanidan laboratoriya ishlarini bajarish uchun uslubiy ko'rsatma. T. TTESI, 2016y.
10. CH.I.Bekkamov, U.T.Daniyarov, N.K.Abdukayumova, N.O.Rajabov. Ipakchilik va tutchilik. Darslik. Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent-2018.

Axborot manbaalari

- www.ziynet.uz;
- www.bilim.uz;
- www.paxta.uz.
- www.cotlook.com;
- www.lex.uz;
- <http://titli.uz/>
- <http://standart.gov.uz>
- <http://legprom.uz/>
- <file:///C:/Users/Xurshidbek/Desktop/QVN/Ipakchilik%20va%20tutchilik.Ch.I.%20Bekkamov.%202018.pdf>
- <file:///C:/Users/Xurshidbek/Desktop/pdf.pdf>